

Χατζηλάμπρου, Μ., & Καρούμπαλη, Ε. (2019). Μουσικό διαδραστικό εργαστήριο σχετικά με τις ανταλλαγές και κλοπές δημοφιλών τραγουδιών και παραδοσιακών τραγουδιών για το μάθημα της μουσικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στο Θ. Ράπτης & Δ. Κόνιαρη (Επιμ.), *Μουσική Εκπαίδευση και Κοινωνία: νέες προκλήσεις, νέοι προσανατολισμοί. Πρακτικά 8ου Συνεδρίου της Ε.Ε.Μ.Ε.* (σσ. 75–84). Θεσσαλονίκη: Ε.Ε.Μ.Ε.



Μουσικό διαδραστικό εργαστήριο σχετικά με τις ανταλλαγές και κλοπές δημοφιλών τραγουδιών και παραδοσιακών τραγουδιών για το μάθημα της μουσικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Μαρία Χατζηλάμπρου

Εκπαιδευτικός Μουσικής ΠΕ 79.01, 1ο Γυμνάσιο Σητείας Λασιθίου
mariachatzilambrou@gmail.com

Ευγενία Καρούμπαλη

Εκπαιδευτικός Μουσικής ΠΕ 79.01, Γυμνάσιο Ματαράγκας Αιτωλοακαρνανίας
jennykaroumpali@sch.gr

Η χρήση των διεθνοποιημένων και σύγχρονων ελληνικών τραγουδιών στο μάθημα της μουσικής στο γυμνάσιο είναι απαραίτητη προκειμένου το μάθημα να είναι στο πλαίσιο των ενδιαφερόντων των έφηβων μαθητών/τριών (Papapanagiotou, 1998), όπως και η χρήση παραδοσιακής μουσικής που ενισχύει τη διερεύνηση της προσωπικής τους ταυτότητας (Χατζηλάμπρου, 2016). Στο εργαστήριο παρουσιάζεται ένα εκπαιδευτικό σενάριο έχοντας στόχο: να συγκρίνουν οι συμμετέχοντες/-ουσες δημοφιλή και παραδοσιακά τραγούδια όσον αφορά τη μελωδική γραμμή, την ενορχήστρωση και το ρυθμικό μοτίβο τους, να προβληματιστούν περί της αυθεντικότητας ενός δημοφιλούς τραγουδιού προς έρευνα των επιρροών του, να επιμορφωθούν στη δημιουργία βίντεο και κουίζ με χρήση εργαλείων web 2.0 και να περιγραφεί το ισχύον νομικό πλαίσιο σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία. Χρησιμοποιήθηκαν διαδραστικά βίντεο και συμπλήρωση κουίζ σε ομάδες με χρήση των παραπάνω μουσικών ειδών, παρουσιάστηκαν τα προγράμματα Padlet, Ed-Puzzle, Animoto και πραγματοποιήθηκε παιχνίδι ρόλων για την πνευματική ιδιοκτησία και τα δικαιώματα του δημιουργού μέσω εικονικού δικαστηρίου.

Λέξεις κλειδιά: δημοφιλής μουσική, αυθεντικότητα, σύγκριση εκτελέσεων, ενεργητική μουσική ακρόαση, εργαλεία ΤΠΕ

Music Interactive workshop on stealing and exchanges in both traditional and popular songs for a lesson plan in general middle school music class

Maria Chatzilambrou

Music Teacher in 1st Gymnasium of Sitia, Lasithi
mariachatzilambrou@gmail.com

Evgenia Karoumpali

Music Teacher in Gymnasium of Mataraga, Aitolokarnania
jennykaroumpali@sch.gr

The use of internationalized and contemporary Greek songs in the course of music in gymnasium is necessary in order to be in the context of the interests of teenagers (Papapanagiotou, 1998), as well as the use of traditional music which enhances the exploration of their personal identity (Chatzilambrou, 2016). The workshop presents a scenario for the participants to compare several popular and traditional songs concerning their melodic line, orchestration and rhythmic patterns, to emerge reflection on the authenticity of a popular song and to explore its influences, to learn how to create a video and a quiz using web 2.0 tools and to describe the current legal framework on copyright. Interactive videos and quizzes were used in groups using the above musical genres, the basic

use of Padlet, Ed-Puzzle, Animoto was presented, and a role play was carried out about intellectual property and copyright through a virtual court.

Keywords: popular music, authenticity, song comparison, active music listening, ICT tools

Θεωρητικό πλαίσιο εργαστηρίου

Οι έφηβοι/ες στον ελλαδικό χώρο ακούν τόσο διεθνοποιημένα δημοφιλή τραγούδια όσο και σύγχρονα ελληνικά δημοφιλή τραγούδια (Papapanagiotou, 1998). Ως εκ τούτου η χρήση των παραπάνω μουσικών ειδών στο μάθημα της μουσικής στο γυμνάσιο είναι απαραίτητη προκειμένου το μάθημα να είναι στο πλαίσιο των ενδιαφερόντων των μαθητών/τριών. Η μουσική που απευθύνεται στο εφηβικό/νεανικό κοινό έχει συμβολικό ρόλο: συμβάλλει στη διαμόρφωση της προσωπικής τους εικόνας (Harter, 1999), τη διερεύνηση της ταυτότητάς τους (Ρόμπινσον, 1999) και στη συναισθηματική ανεξαρτησία από τους γονείς τους (Hall & Whannel, 1990· Lull, 1992), μερικά από τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της εφηβείας. Επίσης, η επιλογή, ακρόαση, διδασκαλία και επεξεργασία τραγουδιών τέτοιου ρεπερτορίου βοηθά τους μαθητές να συνδέσουν τη σχολική με την καθημερινή τους ζωή (Δαμουτζίδου, 2010) και καλό θα ήταν «να αποτελούν την αφετηρία και το διαρκές σημείο αναφοράς στο μάθημα Μουσικής» (Παπαπαναγιώτου, 2009, σελ. 57), να αγκαλιάζονται από τον εκπαιδευτικό και να εμπλουτίζονται (Silverman, 2009). Εντούτοις, η Kallio (2015) επισημαίνει τη μικρή καθοδήγηση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών μουσικής προς τη χρήση και επιλογή της δημοφιλούς μουσικής ερμηνεύοντας την κριτική και λογοκρισία που ασκείται στα σχολεία για αυτό το είδος. Επίσης, με την πλουραλιστική προσέγγιση του χρησιμοποιούμενου ρεπερτορίου στο μάθημα της μουσικής στο γυμνάσιο, σύμφωνα με την Χατζηλάμπρου (2016) «η επαφή με την παραδοσιακή μουσική κουλτούρα των μαθητών, που τόσα χρόνια έχει αποκοπεί από την εκπαίδευση ή θεωρείται αναχρονιστική, επανατοποθετείται στο μάθημα και ενσωματώνεται» (σελ. 38) στις μουσικές εμπειρίες των μαθητών, ενισχύοντας την αναγνώριση και τη διερεύνηση της προσωπικής ταυτότητάς τους.

Η χρήση των ΤΠΕ δεν θα μπορούσε να λείπει από το σύγχρονο σχολικό μάθημα μουσικής. Για την Τσικαντέρη (2011) «η χρήση της τεχνολογίας αποτελεί ευκαιρία αλλά και πρόκληση για τη διδασκαλία της μουσικής στο σχολείο» (σελ.33). Το σχολείο οφείλει να είναι ανοιχτό στις νέες μουσικοπαιδαγωγικές προσεγγίσεις, τις απαιτήσεις και προκλήσεις αλλά και στους νέους τρόπους διδασκαλίας (Καραγιώρας, 2017) και το παρόν εργαστήριο είναι συμβατό ως προς το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Μουσικής (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων & Ινστιτούτο Εκπαιδευτική Πολιτικής, 2014) καθώς εκπληρούνται οι ακόλουθοι στόχοι:

- Ανάπτυξη δεξιοτήτων ενεργητικής μουσικής ακρόασης.
- Απόκτηση γνώσεων ως προς τις βασικές μουσικές έννοιες και τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους αυτές συνδυάζονται στα διάφορα είδη και στυλ μουσικής.
- Γνωριμία με τη μουσική διαφόρων τόπων, παραδόσεων και εποχών, και αναγνώριση ομοιοτήτων, διαφορών και αλληλεπιδράσεων στο πλαίσιο διαφόρων μουσικών ιδιωμάτων και τραγουδιών.

- Απόκτηση συνείδησης της θέσης και των λειτουργιών που επιτελεί η μουσική στη σύγχρονη μεταβιομηχανική και πολυπολιτισμική κοινωνία στο πλαίσιο της Εποχής της Πληροφορίας που διανύουμε σήμερα.

Επίσης, το σενάριο του εργαστηρίου βασίζεται στην αρχή της βιοματικής μάθησης και διδασκαλίας και η μάθηση είναι ομαδοσυνεργατική με την πραγματοποίηση ομαδικών δραστηριοτήτων λήψης αποφάσεων. Εφαρμόζεται η διαφοροποιημένη διδασκαλία και γίνεται χρήση των ΤΠΕ, ενώ χρησιμοποιούνται δραστηριότητες σύγκρισης μουσικών εκτελέσεων για την κατανόηση της ανταλλαγής και κλοπής μελωδιών στη μουσική βιομηχανία, αλλά και της σύνδεσης «των δεξιοτήτων που αναπτύσσονται με τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, με τις βασικές έννοιες της δημιουργικότητας, όπως η περιέργεια, η εξεύρεση ενδιαφέροντος και ερωτημάτων, η ευέλικτη σκέψη, η κοινοποίηση των προσωπικών ιδεών και η διαδικασία λύσης προβλημάτων» (Τσικαντέρη, 2011, σελ. 31). Χρησιμοποιούνται κούιζ με συνοδεία βίντεο ως οπτικοακουστικό μέσο, με το οποίο σύμφωνα με τον Φύκαρη στον Καραγιώρα (2017) παρέχεται η δυνατότητα «χρονικής άνεσης κατά την επεξεργασία των προβαλλόμενων στοιχείων, διαλεκτικής θεώρησης, ανάλυσης, εμβάθυνσης και κριτικής προσέγγισης των οπτικών δεδομένων, ενίσχυσης της ικανότητας παρακολούθησης και ερμηνείας ποικίλων εικόνων/μηνυμάτων από τον τηλεθεατή» (σελ. 26). Άλλωστε, και ο Elliott (1995) συμφωνεί με την εμπλοκή των μαθητών σε δραστηριότητες ακρόασης, σύγκρισης και αξιολόγησης διαφορετικών εκτελέσεων του ίδιου κομματιού ή παρόμοιων κομματιών που ανήκουν σε ένα μουσικό είδος, ώστε να διευρύνουν τον μουσικό τους ορίζοντα, όπως στα σχέδια εργασίας των Kertz-Welzel στη Δαμουτζίδου (2010) και της Καρούμπαλη (2005). Επίσης, θεωρώντας τη μουσική κατανόηση ως κοινωνική διαδικασία σύμφωνα με την Πραξιακή Φιλοσοφία, οι Elliott & Silverman (2015) προτείνουν τη χρήση των διαφόρων ΤΠΕ αφού εμπλουτίζουν τη σκέψη και τη γνώση των μαθητών και διευρύνουν τις ικανότητές τους, ενώ παράλληλα ακολουθούν τις σύγχρονες εξελίξεις και αυξάνουν τη δημιουργικότητά τους (Rudolph, 2004).

Τα ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιούνται στο εν λόγω εργαστήριο είναι το *Ed-Puzzle*, το *Padlet* και το *Animoto*. Το *Ed-Puzzle* είναι μια ηλεκτρονική πλατφόρμα δημιουργίας διαδραστικών βίντεο ή/και κούιζ, όπου οι καθηγητές μπορούν να ενισχύσουν τη μάθηση μέσω της ενεργητικής συμμετοχής των μαθητών και της αλληλεπίδρασής τους. Το *Padlet* είναι ένας εικονικός πίνακας ανακοινώσεων που επιτρέπει σε καθηγητές και μαθητές να συνεργάζονται, να στοχάζονται, να μοιράζονται υλικό και να συμμετέχουν σε διαδραστικά φύλλα εργασίας κάνοντας πιο ενδιαφέρουσα την εκπαιδευτική διαδικασία. Τέλος, το *Animoto* είναι ένα διαδικτυακό πρόγραμμα δημιουργίας βίντεο μέσα από φωτογραφίες αλλά και δημιουργίας βίντεο κλιπ που οδηγεί μαθητές και εκπαιδευτικούς να χειρίζονται και να αξιοποιούν τη δύναμη της εικόνας σε συνδυασμό με τον ήχο. Με βάση αυτά τα προγράμματα, δημιουργήθηκαν διαδραστικές δραστηριότητες για το εργαστήριο έτσι ώστε οι συμμετέχοντες να αναγνωρίσουν, να επισημάνουν τις ανταλλαγές και κλοπές στις μελωδίες που παρουσιάζονται, να αλληλεπιδράσουν, να εξελίξουν τις ακουστικές τους δεξιότητες και να κατανοήσουν τον τρόπο λειτουργίας της σύγχρονης μουσικής βιομηχανίας.

Δομή εργαστηρίου

Δραστηριότητα 1η

Οι συμμετέχοντες/-ουσες συμπληρώνουν σε ομάδες ή όλοι μαζί ως αφόρμηση το διαδραστικό κουίζ που βρίσκεται [εδώ](#) (απαιτείται λογαριασμός στη Google ή στο Edmodo) ή [εδώ](#) (απαιτείται λογαριασμός στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο). Οι ομάδες παρουσιάζουν το έργο τους και συζητείται το γεγονός ότι τραγούδια διαφορετικών συνθετών έχουν πολλά κοινά σημεία μεταξύ τους μέσα από τη σύγκριση και επισήμανση ομοιοτήτων και διαφορών που παρουσιάζουν.

Δραστηριότητα 2η

Οι συμμετέχοντες/-ουσες συμπληρώνουν σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων τα ακόλουθα κουίζ αντιστοίχισης που έχουν δημιουργηθεί στην ψηφιακή εφαρμογή Padlet.

Ομάδα 1 (παραδοσιακή μουσική) [Κουίζ](#)

Χρησιμοποιηθέντα τραγούδια:

Από ξένον τόπο & Mu në bashtën tënde [Αλβανία]

Ti ta θέλεις τα λεφτά & İndim Havuz Başına [Τουρκία]

Στο 'πα και στο ξαναλέω & Seni alırsa fırtına [Τουρκία]

Ντιρλαντά & Darla Dirlada [Τουρκία]

Έχε γεια Παναγιά & Kasap Havasi [Τουρκία]

Ομάδα 2 (σύγχρονη δημοφιλής μουσική) [Κουίζ](#)

Χρησιμοποιηθέντα τραγούδια:

Θέλω να σε ξαναδώ (μουσική: Sarkis Balasanyan) & *Mi Gna* (μουσική: Sarkis Balasanyan)

Η ωραία (μουσική: Φοίβος) & *Humbi Dashuria* (μουσική: Φοίβος)

Ποια εσύ (μουσική: Κυριάκος Παπαδόπουλος) & *Բիլք լնլ ՚յ՝՝ ՆՁ ՈՂ* (μουσική: Κυριάκος Παπαδόπουλος)

Πάλι (μουσική: Κυριάκος Παπαδόπουλος) & *Կ՛ն ճԷ - ԴԴԴ ՈՂՄ* (μουσική: Κυριάκος Παπαδόπουλος)

Στο Θεό με πάει (μουσική: Doron Medalie) & *Golden Boy* (μουσική: Doron Medalie)

Ομάδα 3 (σύγχρονη δημοφιλής μουσική) [Κουίζ](#)

Χρησιμοποιηθέντα τραγούδια:

Baby it's over (μουσική: Mikko Tamminen, Nalle Ahlstedt, Hanne Sörvaag) & *Ne Pomnju* (μουσική: Mikko Tamminen, Nalle Ahlstedt, Hanne Sörvaag)

Γεια (μουσική: Φοίβος) & *ОБИЧАМ ЛУДО* (μουσική: Φοίβος)

Σφύριξα κι έληξες (μουσική: Βασίλης Γαβριηλίδης) & *Изпиуї ме џялапа* (μουσική: Βασίλης Γαβριηλίδης)

Α πα πα (μουσική: Φοίβος) & *Ba ba ba* (μουσική: Φοίβος)

Έτσι ξαφνικά (μουσική: Αντώνης Βαρδής) & *Bu Nasıl Elveda* (μουσική: Αντώνης Βαρδής)

Ομάδα 4 (σύγχρονη δημοφιλής μουσική) [Κουίζ](#)

Χρησιμοποιηθέντα τραγούδια:

My number one (μουσική: Μάνος Ψαλτάκης) & *Jy Is Die Een* (Μουσική: Μάνος Ψαλτάκης)*Αδιόρθωτη* (μουσική: Φοίβος) & *Две, три, четири* (μουσική: Φοίβος)*Mambo* (μουσική: Αλέξης Παπακωνσταντίνου) & *Favori Aşkım* (μουσική: Αλέξης Παπακωνσταντίνου)*Στου Θωμά το μαγαζί* (μουσική: Σταύρος Ξαρχάκος) & *Çifte Çiftetelli* (μουσική: Σταύρος Ξαρχάκος)*Φωτιά με φωτιά* (μουσική: Мартин Биолчев) & *Сен Тропе* (μουσική: Мартин Биолчев)**Ομάδα 5 (παλιότερα δημοφιλή τραγούδια) [Κουίζ](#)**

Χρησιμοποιηθέντα τραγούδια:

Η Μαργαρίτα η Μαργαρώ (μουσική: Μίκης Θεοδωράκης) & *Çağrı* (μουσική: Μίκης Θεοδωράκης).*Να 'τανε το '21* (μουσική: Σταύρος Κουγιουμτζής) & *Aşk Olsun Sevgilim Sana* (μουσική: Σταύρος Κουγιουμτζής)*Ο Αντώνης* (μουσική: Μίκης Θεοδωράκης) & *1 Mayıs Marşı* (μουσική: Μίκης Θεοδωράκης)*Συννεφιασμένη Κυριακή* (μουσική: Βασίλης Τσιτσάνης) & *Bulutlu Pazar* (μουσική: Βασίλης Τσιτσάνης)*Για τα μάτια που αγαπώ* (ξημερώνει και βραδιάζει) (μουσική: Βασίλης Τσιτσάνης) & *Bir Gün Elime Düşersen* (μουσική: Βασίλης Τσιτσάνης)**Ομάδα 6 (παραδοσιακή μουσική) [Κουίζ](#)**

Χρησιμοποιηθέντα τραγούδια:

Αμάν Κατερίνα μου & Cevriye Hanım [Τουρκία]*Μια παντρεμένη αγαπώ & Diyemem Diyemem* [Τουρκία]*Δημητρούλα μου & Entarisi Ala Benziyor* [Τουρκία]*Ήχασα μαντήλι & Üsküdar'a gider iken* [Τουρκία]*Το δικό μου πάπλωμα & Yavuz Geliyor Yavuz* [Τουρκία]

Στην ολομέλεια, η κάθε ομάδα παρουσιάζει το έργο της και συζητείται το φαινόμενο της διασκευής ενός τραγουδιού σε γλώσσα διαφορετική από την αρχική με νόμιμο τρόπο (αναφορά του συνθέτη των δύο αυτών τραγουδιών και των σχετικών νομικών διαδικασιών παραχώρησης του δικαιώματος χρήσης της μελωδίας). Σε περίπτωση που υπάρχει σημαντικός αριθμός στις τάξεις των συμμετεχόντων (αν είναι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί) με μαθητές/τριες με μεταναστευτικό υπόβαθρο αλβανικής καταγωγής, προτείνεται να συγκρίνουν οι μαθητές/τριες και τα τραγούδια [Μ' αγαπάς; Σ' αγαπώ πολύ](#) & [A me do...Un'te dua shum](#) (μουσική: Λάκης Τσώλης) και [Ο Παπαγάλος](#) & [Ma tha dhe paragalli](#) (μουσική: Κατερίνα Κόρου). Στην περίπτωση αυτή, μπορεί να προκύψει ως αναδυόμενος στόχος η ανάδειξη κοινών πολιτισμικών στοιχείων μεταξύ της Ελλάδας και της Αλβανίας. Άλλωστε, η ανάδειξη των κοινών πολιτισμικών στοιχείων των πληθυσμών που υπάρχουν στην ελληνική κοινωνία, αποτελεί μία από τις κατευθύνσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, η οποία πρέπει

να αποτελεί διάσταση της γενικής παιδείας που παρέχει το σχολείο. Με αυτόν τον τρόπο ευαισθητοποιούνται τόσο οι «ντόπιοι» όσο και οι «ξένοι», ώστε να κυριαρχεί μεταξύ τους μία αμοιβαία ανοχή, κατανόηση, αναγνώριση και αποδοχή (Γκόβαρης 2001).

Δραστηριότητα 3η

Οι συμμετέχοντες/-ουσες σε ομάδες των τεσσάρων φτιάχνουν ένα βίντεο διάρκειας το πολύ 3 λεπτών με τη βοήθεια του ψηφιακού εργαλείου Animoto, αφού παρουσιαστούν οι βασικές αρχές χρήσης και δημιουργίας βίντεο, σχετικά με τα δάνεια μελωδιών (νόμιμη ή παράνομη χρήση τμήματος ενός τραγουδιού αυτούσιου ή ελαφρώς παραλλαγμένου σε ένα άλλο τραγούδι), το οποίο θα προορίζεται για μία υποθετική μεσημεριανή τηλεοπτική εκπομπή. Τα έργα των ομάδων παρουσιάζονται στην ολομέλεια της τάξης και γίνεται συζήτηση - ανατροφοδότηση.

Δραστηριότητα 4η

Πραγματοποίηση παιχνιδιού ρόλων με το ακόλουθο σενάριο: "Ο/Η δημιουργός του χ τραγουδιού ασκεί ποινική δίωξη στον/στην δημιουργό του ψ τραγουδιού για κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας. Οι δημιουργοί εκπροσωπούνται από δικηγόρους και γίνεται το δικαστήριο. Παρουσιάστε τη δικαστική διαμάχη". Οι ομάδες θα είναι των πέντε ατόμων (όσοι και οι ρόλοι) και στην κάθε ομάδα δίνεται ένα ενημερωτικό φύλλο (Παράρτημα 1) όπου θα περιγράφεται περιληπτικά η ισχύουσα νομοθεσία για τα πνευματικά δικαιώματα και για θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ελλάδα (Νόμοι 2121/1993 και 4481/2017). Τα τραγούδια χ και ψ θα είναι υπαρκτά τραγούδια τα οποία έχουν μελωδικές/ ενορχηστρωτικές/ αρμονικές ομοιότητες αλλά έχουν διαφορετικούς δημιουργούς.

Ρόλοι εικονικού δικαστηρίου:

- Δημιουργός χ τραγουδιού
- Δικηγόρος δημιουργού χ τραγουδιού
- Δημιουργός ψ τραγουδιού
- Δικηγόρος δημιουργού ψ τραγουδιού
- Δικαστής

Η κάθε ομάδα παρουσιάζει την εκδίκαση της διαμάχης με τα τραγούδια τα οποία επέλεξε (Παράρτημα 2) με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες στο ρόλο του ακροατηρίου. Στο τέλος του κάθε δικαστηρίου θα υπάρχει συζήτηση σχετικά με το πώς αισθάνθηκαν οι συμμετέχοντες-ηθοποιοί, όπως επίσης και οι συμμετέχοντες-θεατές.

Επίλογος

Στο εν λόγω εργαστήριο, παρουσιάστηκε ένα διευρυμένο ρεπερτόριο προς χρήση στο γυμνάσιο και μέσα από την αναγνώριση, την επισήμανση μουσικών στοιχείων και την αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων καλλιεργήθηκαν δεξιότητες ενεργητικής μουσικής ακρόασης και κριτικής σκέψης για τις συνθέσεις της σύγχρονης μουσικής βιομηχανίας. Η χρήση ψηφιακών εργαλείων web 2.0 για την πραγματοποίηση του

εκπαιδευτικού σεναρίου και η ενημέρωση για το ισχύον νομικό πλαίσιο της πνευματικής ιδιοκτησίας κατέδειξαν την ανάγκη της διαρκούς επιμόρφωσης του σύγχρονου εκπαιδευτικού μουσικής σε θέματα μουσικής τεχνολογίας αλλά και σε θέματα προστασίας του δημιουργού του μουσικού προϊόντος, αν και οι τιθέμενοι στόχοι επετεύχθησαν.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Γεωργακοπούλου, Χ. (2014). *Ο Δ. Παναγόπουλος μιλάει για την κλοπή από τον Χατζηγιάννη*. Διαθέσιμο στον ιστότοπο: <https://www.thetoc.gr/people-style/article/o-dpanagopoulos-milaei-gia-tin-klopi-apo-ton-xatzigianni>
- Γκόβαρης, Χ. (2001). *Εισαγωγή στην διαπολιτισμική εκπαίδευση*, Αθήνα: Ατραπός.
- Δαμουτζίδου, Η. (2010). *Πέρα από τα 'κλασικά': Αξιοποίηση της δημοφιλούς μουσικής και των μουσικών προτιμήσεων των μαθητών για τη διδασκαλία μουσικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Πτυχιακή εργασία. Θεσσαλονίκη: ΠΑ.ΜΑΚ.
- Ισοπούλου, Δ. (2016). *Στο δικαστήριο Ψαλτάκης- Δάντης για το τραγούδι "My Number One"*. Διαθέσιμο στο: <https://www.must.com.cy/index.php?pageaction=kate&modid=1&artid=37642&show=Y>
- Κάλφας, Ε. (2018). *Αυτά είναι τα τραγούδια που ο Γιώργος Μουκίδης απαγόρευσε στον Σφακιανάκη να τραγουδήσει*. Διαθέσιμο στον ιστότοπο: https://mikropragmata.lifo.gr/snax_poll/afta-einai-ta-tragoudia-pou-o-giorgos-moukidis-apagorefsse-ston-sfakianaki-na-ksanatragedisei/
- Καραγιώρας, Μ. (2017). *Το μουσικό βίντεο στο μάθημα της μουσικής: αρχές, κριτήρια και προτάσεις εφαρμογής*. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία. Θεσσαλονίκη: ΠΑ.ΜΑΚ..
- Καρούμπαλη, Ε. (2005). Η δημοφιλής (popular) μουσική στη διδασκαλία του μαθήματος της Μουσικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στο *Δημιουργικότητα στη Μουσική Διδασκαλία και Πράξη. Πρακτικά 4ου Συνεδρίου της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση* (σσ. 157–162). Θεσσαλονίκη: Ε.Ε.Μ.Ε..
- Νόμος 2121/1993, Φ.Ε.Κ. αρ. 25 τεύχος Α'4-3-1993. Πνευματική Ιδιοκτησία, Συγγενικά δικαιώματα και Πολιτιστικά Θέματα. Διαθέσιμος στον ιστότοπο: https://www.opi.gr/images/library/nomothesia/ethniki/nomoi/2121_1993.pdf
- Νόμος 4481/2017, Φ.Ε.Κ. αρ. 100 τεύχος Α'20-7-2017. Συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων και άλλα θέματα αρμοδιότητας Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Διαθέσιμος στον ιστότοπο: <https://www.taxheaven.gr/laws/law/index/law/825>
- Παπαπαναγιώτου, Ξ. (2009). Κοινωνική επιρροή και μουσική: Μερικές επισημάνσεις για την εκπαίδευση. Στο Ξ. Παπαπαναγιώτου (Επιμ.), *Ζητήματα Μουσικής Παιδαγωγικής* (σσ. 37–62). Θεσσαλονίκη: Ε.Ε.Μ.Ε..
- Ρόμπινσον, Κ. (1999). *Οι τέχνες στα σχολεία*. (Μτφρ. Α. Ζαφειρίου). Αθήνα: Καστανιώτης.
- Τσικαντέρη, Ρ. (2011). *Στάσεις των εκπαιδευτικών μουσικής Μουσικών Σχολείων, απέναντι στην εκπαιδευτική αλλαγή και τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση*. Διπλωματική εργασία. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων & Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (2014). *«ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» με κωδικό ΟΠΣ: 295450 Οριζόντια Πράξη στις 8 Π.Σ., 3 Π.Στ. Εξ., 2 Π.Στ. Εισ. Υπόεργο 1 : «Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης» ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ Επιστημονικό Πεδίο: ΤΕΧΝΕΣ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ Διδακτικό Μαθησιακό Αντικείμενο/Τάξη/επίπεδο εκπαίδευσης: ΜΟΥΣΙΚΗ / ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ, Α' - ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ, Α' - Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ*. Αθήνα. Διαθέσιμο στο: https://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/10875/1967_%CE%A0%CE%A3_%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A3%CE%99%CE%9A%CE%97_%CE%9D%CE%97%CE%A0_%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%93%CE%A5%CE%9C%CE%9D_%CE%91%CE%9D%CE%91%CE

[%A1%CE%A4%CE%97%CE%A4%CE%95%CE%9F.pdf](#) (τελευταία προσπέλαση: 27 Μαΐου 2018)

- Χατζηλάμπρου, Μ. (2016). *Οι απόψεις των εκπαιδευτικών μουσικής για τη Μουσική και τη Μουσική Εκπαίδευση και η εφαρμογή της Αισθητικής Θεωρίας και της Πραξιακής Φιλοσοφίας στο σχολικό μάθημα μουσικής*. Μεταπτυχιακή εργασία. Κύπρος: Πανεπιστήμιο Λευκωσίας. Διαθέσιμο στο: https://www.academia.edu/37645835/%CE%9C%CE%B5%CF%84%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%85%CF%87%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE_%CE%B5%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BD%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1_%CE%A7%CE%B1%CF%84%CE%B6%CE%B7%CE%BB%CE%AC%CE%BC%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%85.docx
- Elliott, D. J. (1995). *Music Matters: A New Philosophy of Music Education*. New York: Oxford University Press.
- Elliott, D. J., & Silverman, M. (2015). *Music Matters. A Philosophy of Music Education* (2nd edition). New York: Oxford University Press.
- Harter, S. (1999). *The construction of the Self: A Developmental Perspective*. N.Y.: Guilford Press.
- Hall, S., & Whannel P. (1990). *The Young Audience*. In S. Frith & A. Goodwin (Eds.), *On the record: pop, rock, and the written word* (pp. 27–37). London: Routledge.
- Kallio, A. A. (2015). *Navigating (un)popular music in the classroom: Censure and censorship in an inclusive, democratic music education*. Doctoral dissertation. Helsinki: Sibelius Academy of the University of the Arts Helsinki. *Studia Musica* 65.
- Lull, J. (1992). Popular music and communication: an introduction. In J. Lull (Ed.), *Popular Music and Communication* (pp. 1–32). London: Sage.
- Papapanagiotou, X. (1998). *The acquisition of musical preferences: a study of three age groups in the social and cultural environment of Greece*. Unpublished doctoral thesis, University of London, Institute of Education.
- Rudolph, T. E. (2004). *Teaching music with technology*. Chicago: GIA Publications.
- Silverman, M. (2009). Rethinking music “appreciation”. *Visions of Research in Music Education*, 13. Retrieved July 12, 2016 from: <http://www.usr.rider.edu/%7Evrme/v13n1/Vision/aut1.pdf>

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις

<https://en.wikipedia.org/wiki/Animoto>

http://www.wvadulted.org/uploads/4/2/4/9/42499625/padlet_for_beginners.pdf

https://learningfuturesproject.files.wordpress.com/2015/07/edpuzzle_flier.pdf

<https://www.opi.gr/index.php/vivliothiki/2121-1993>

Παράρτημα 1

Ισχύουσα νομοθεσία για τα πνευματικά δικαιώματα στην Ελλάδα

Πνευματική ιδιοκτησία είναι το σύνολο των εξουσιών που δίνει ο νόμος στον ιδιοκτήτη ενός πνευματικού έργου (π.χ. τραγούδι, ποίημα, διήγημα κ.τ.λ.), ώστε να το προστατεύει, να το διαχειρίζεται αλλά και να αμείβεται από τρίτους, όταν αυτοί εκμεταλλεύονται την πνευματική του περιουσία. Η πνευματική περιουσία μεταβιβάζεται όπως μεταβιβάζεται κινητή και ακίνητη περιουσία (π.χ. σπίτια, αυτοκίνητα κ.τ.λ.). Η πνευματική ιδιοκτησία πάνω σε ένα πνευματικό έργο, σύμφωνα με το νόμο, διαρκεί 70 χρόνια μετά το θάνατο του δημιουργού του. Σε περίπτωση που το έργο έχει περισσότερους από έναν δημιουργούς, η προστασία διαρκεί 70 χρόνια από την ημερομηνία θανάτου του τελευταίου αποβιώσαντος δημιουργού του. Μετά την παρέλευση των 70 ετών το έργο αυτό καθίσταται "κοινό κτήμα", όπως π.χ. τα παραδοσιακά τραγούδια ή τα έργα κλασικών συνθετών όπως του Mozart, του Beethoven κ.ά.

Οι νόμοι 2121/1993 και 4481/2017 είναι αυτοί που προστατεύουν την πνευματική ιδιοκτησία στην Ελλάδα. Η ιδιοκτησία πάνω σε ένα πνευματικό έργο, σύμφωνα με το νόμο,

κατοχυρώνεται μόνο μετά από τη δημοσίευσή του. Για παράδειγμα, μία μουσική σύνθεση κατοχυρώνεται είτε από τη στιγμή που θα γίνει προσιτή στο κοινό μέσω μιας δισκογραφικής παραγωγής, είτε μέσω μιας συναυλίας, είτε μέσω μιας εκτέλεσης στο ραδιόφωνο ή στην τηλεόραση ή στο διαδίκτυο. Δεν προβλέπεται όμως τυπική διαδικασία στην ελληνική νομοθεσία για κατοχύρωση του πνευματικού έργου. Όποιος δηλώνει ότι είναι πνευματικός δημιουργός ενός έργου πρέπει να μπορεί να το αποδείξει με οποιοδήποτε αποδεικτικό μέσο, όταν υπάρξει αμφισβήτηση. Χαρακτηριστική είναι η δικαστική διαμάχη των Μ. Ψαλάκη-Χρ. Δάντη για το τραγούδι [My number one](#), νικητήριο τραγούδι στη Eurovision 2013 με νίκη του πρώτου συνθέτη (Ισοπούλου, 2016).

Χρειάζεται η άδεια του ιδιοκτήτη ενός πνευματικού έργου:

1. Όταν ένα τρίτος άνθρωπος επιθυμεί να διασκευάσει το έργο αυτό.
2. Προκειμένου να χρησιμοποιηθεί είτε αυτούσιο, είτε τμήμα αυτού σε κινηματογραφική ταινία, σε διαφήμιση, σε ηλεκτρονικό παιχνίδι, σε τηλεοπτική εκπομπή κ.ά.
3. Προκειμένου αυτό να ακουστεί σε μία συναυλία, να ηχογραφηθεί, να ακουστεί σε ραδιοφωνικό σταθμό ή να ακουστεί σε ένα μαγαζί (π.χ. εστιατόριο, νυχτερινό μαγαζί, εμπορικό κατάστημα κ.ά.) που παίζει μουσική. Εξάιρεση αποτελεί η περίπτωση χρήσης του πνευματικού έργου σε σχολική γιορτή.

Η άδεια αυτή πρέπει να είναι γραπτή. Στις περιπτώσεις 1. και 2. είναι στην ευχέρεια του δημιουργού να ζητήσει οικονομική απολαβή (ο νόμος δεν ορίζει κάποιο χρηματικό ποσό και ο δημιουργός μπορεί να το διαπραγματευτεί). Στην περίπτωση 3. το χρηματικό ποσό ορίζεται από το νόμο.

Κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας ονομάζεται το ποινικό αδίκημα κατά το οποίο ένα πνευματικό δημιούργημα χρησιμοποιείται χωρίς την άδεια του δημιουργού του. Ο Μ. Χατζηγιάννης παράνομα χρησιμοποίησε το κουπλέ του τραγουδιού [Αύρα](#) στο τραγούδι του [Κάτι λείπει](#) για το οποίο καταδικάστηκε (Γεωργακοπούλου, 2014). Το αδίκημα αυτό μπορεί να τιμωρηθεί είτε με ποινή φυλάκισης από ένα ως πέντε χρόνια, είτε με χρηματική ποινή από 3.000 έως 100.000. ευρώ. Ένα άλλο νομικό εργαλείο ενός δημιουργού είναι η απαγόρευση της χρήσης του πνευματικού του έργου όπως π.χ. απαγόρευσε ο συνθέτης Γ. Μουκίδης το 2018 να ερμηνεύει τα τραγούδια του ο Ν. Σφακιανάκης (Κάλφας, 2018).

Παράρτημα 2

Ενδεικτικά ζευγάρια/ομάδες τραγουδιών για επιλογή από τις ομάδες των συμμετεχόντων για την εικονική δικαστική διαμάχη της 4ης δραστηριότητας:

1. [Lost Queen](#) (1987) (μουσική: Shok Paris) & [Άντεζα](#) (2000) (μουσική: Στράτος Διαμαντής) (το βασικό μοτίβο, riff)
2. [Easy](#) (1989) (μουσική: Ian Campbell & Roberto Zanetti) & [Μην κάνεις πως δεν θυμάσαι](#) (2008) (μουσική: Βαγγέλης Σεριφης & Μιχάλης Παπαθανασίου) (το βασικό μοτίβο, riff)
3. [Προσεύχομαι](#) (2004) (μουσική: Φοίβος) & [Σε σκέφτομαι](#) (1996) (μουσική: Νίκος Καρβέλας) (περισσότερο το εισαγωγικό μοτίβο και το κουπλέ και λιγότερο το ρεφραίν)
4. [Α πα πα πα](#) (1999) (μουσική: Φοίβος) & [Ναι ναι ναι ναι](#) (1993) (μουσική: Νίκος Καρβέλας) (τα ρεφραίν)
5. [Μόνος μου](#) (2003) (μουσική: Μιχάλης Χατζηγιάννης) & [Παλιοπράγματα](#) (2013) (μουσική: Ηλίας Καμπακάκης) (τα ρεφραίν)
6. [Το Καλοκαίρι μου](#) (2010) (μουσική: Μιχάλης Χατζηγιάννης) & [Once in a lifetime](#) (1980) (μουσική: Brian Eno, Christopher Frantz, David Byrne, Jerry Harrison, Tina Weymouth) (τα ρεφραίν)
7. [Πες το δυνατά](#) (2007) (μουσική: Μιχάλης Χατζηγιάννης) & [Hot Stuff](#) (1979) (μουσική: Pete Belotte, Harold Fattermajer & Keith Forsey) & [Tonight](#) (2006) (μουσική: Fiona Sheree Kernaghan) (τα κουπλέ των δύο πρώτων τραγουδιών & το ρεφραίν του πρώτου τραγουδιού με το κουπλέ του τρίτου τραγουδιού).

8. Ακατάλληλη σκηνή (2004) (μουσική: Μιχάλης Χατζηγιάννης) & Pourvu qu'elles soient douces (1988) (μουσική: Laurent Pierre Marie Boutonnat, Mylène Farmer) (τα ρεφραίν).
9. Είσαι εδώ (2002) (μουσική: Μιχάλης Χατζηγιάννης) & Californication (1999) (μουσική: Anthony Kiedis, Michael Balzary, John Anthony Frusciante, Chad Smith) (το αρχικό μοτίβο, riff)
10. Δεν είμαι εδώ για κανέναν (2006) (μουσική: Μιχάλης Χατζηγιάννης) & Si seulement je pouvais lui manquer (2004) (μουσική: Calogero Maurici, Maurici Gioacchino) (τα ρεφραίν)
11. Ακίνητη (2006) (μουσική: Μιχάλης Χατζηγιάννης) & Ποια με καταράστηκε (1997) (μουσική: Μιχάλης Ρακιτζής) (τα ρεφραίν)